Poštnina plačana v gotovini. Posamezna številka 1.25 Din.

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru, Ruška cesta, poštni predal 22. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22. Ljubljana VII, Zadružni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socijalne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust. Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 66. Sreda 13. avgusta 1930. Leto V.

Blagovni bojkoti.

Nova svetovna vojna?

Hude so posledice svetovne vojne: **Neurejeno gospodarstvo in absoluten diktat kapitalizma nad vsem civiliziranim in necivilizirani svetom.** Taka je slika današnjih razmer, v katerih trpe največ delavci in konsumenti sploh, ker so nemilo izročeni usodi bede in stradanja.

Grozovito izkoriščanje ima tudi v politiki svoje posledice. **Diktatura kapitala se poslužuje fašizma, boljševizma in drugih metod proti narodom, ki žele pravico, kruh, življenje.** V tej nezadovoljnosti je povsem naravno, da se morajo porajati **najrazličnejše metode boja za pravice in za kruh.** Boja sicer ne vodi povsod pravi nezadovoljnež, tisti, ki je opravičen do boja za svoje pravice, ali končno ima tudi značilni boj gospodarskega bojkota vendarle svoj izvor v teh razmerah.

Najprej so pričeli Indijci z bojkotom angleškega blaga; že dalje časa organizirajo **agrarni krogi bojkot proti industrijskim državam.** Končno so prišle tudi **Zedinjene države, zvišale carino** na tuje pridelke **in prepovedale uvoz ruskega blaga.** Zedinjene države bojkotirajo Rusijo, ker domnevajo, da hoče Rusija z blagom **pod ceno** uničiti amerikansko industrijo. Za temi zemljinami prihaja tudi **Egipet** z bojkotom angleškega blaga.

To svetovno bojkotno gibanje lahko imenujemo

novo moderno vojno,

ki utegne imeti v razvoju kapitalističnega sveta **silno velike socialne in moralne posledice.**

Dokler je omejeno to gibanje samo na gospodarske kroge, mora imeti samo težke socialne posledice in eventualno povzročiti **nov oborožen konflikt.** Nedvomno pa je s tem gibanjem v zvezi neka **druga velika nevarnost.** Bojkot je hudo orožje na gospodarskem polju. Bojkotno gibanje, ki sedaj preveva že skoro pol sveta, pa je **še hujše, če se prenese na moralo človeštva;** to je, če se bojkotna morala prične izvajati v politiki, v gospodarski in socialni politiki, v kulturni politiki in končno v izvrševanju družabnih dolžnosti. To bojkotno gibanje imenujemo v navadnem življenju **sabotažo** in je najnevarnejše orožje.

Mi vidimo v tem gibanju eventualno veliko **nevarnost za razvoj družbe in tudi držav.** Današnje razmere pa to miselnost naravnost forsirajo, da to gibanje z egoističnim fanatizmom pospešujejo.

Ta politika vodi samo v komplikacije in — novo vojno te ali one vrste.

Grupiranje strank za volitev v Nemčiji.

Nemška ljudska stranka noče v državno stranko.

V nemških meščanskih strankah vlada silna zmedenost. Zlasti nočejo o taki stranki nič slišati nemški fašisti, dokler državna stranka ne sprejme njih programa, ki vsebuje diktaturo in monarhijo. Politika nemške ljudske stranke je razvidna tudi iz tega, da je stranka postavila za vodilnega kandidata za volitve v nemški državni zbor šefa bivšega vojnega vodstva, generalnega obersta n. r. v. Seckta. S tem je povedano vse.

Rudarsko zavarovanje pred polomom.

Važna rudarska konferenca v Trbovljah.

Vsled vedno slabših gmotnih in socijalnih razmer naših rudarjev v revirjih Trboveljske družbe, kjer se še vedno dela samo 4 dni tedensko, kar ne ogroža samo samo življensko eksistenco tisočev in tisočev rudarjev in njihovih družin, temveč tudi njih pokojninsko zavarovanje, se je na pobudo Zveze rudarjev Jugoslavije vršila dne 10. avgusta t. l. v Trbovljah širša konferenca rudarjev in plavžarjev, katere so se udeležili delegati vseh obstoječih strok. organizacij in II. skupine rudarske zadruge ter Delavske zbornice, s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo o konferenci v Ženevi o zadevi ureditve delovnega časa v rudarski industriij;

2. poročilo o stanju pokojninske blagajne bratovskih skladnic.

K prvi točki je podal poročilo tajnik Delavske zbornice F. Uratnik.

Pri drugi točki je poročal s. Franc Šober, podpredsednik glavnega upravnega odbora bratovske skladnice, o gospodarskem položaju pokojninske blagajne bratovskih skladnic, ki so na robu propada, na kar je konferenca sprejela sledečo resolucijo:

»Zastopniki rudarskega in plavžarskega delavstva Dravske banovine, zbrani na skupni konferenci v Trbovljah, dne 10. avgusta 1930, so po zaslišanju poročila o položaju pokojninske blagajne bratovske skladnice ugotovili:

1. Da se nahaja pokojninska blagajna Glavne bratovske skladnice v Ljubljani, ki nasleduje pokojninske zavode, ki že obstojajo od 40 do 70 let, na robu propada.

2. Da je zakrivila to stanje med drugim tudi devalvacija valute, vsled katere so izgubile bratovske skladnice v Sloveniji nad 150 milijonov dinarjev sedanje vrednosti in da država tu doslej ni podvzela nikake sanacijske akcije.

3. Da je povzročilo to stanje tudi dejstvo, da po pravilniku Glavne bratovske skladnice ni soglasja med prispevki in dajatvami.

Vsled tega zahtevajo:

1. Da se izvede sanacija težko ogrožene pokojninske blagajne bratovskih skladnic z državnimi sredstvi.

2. Da se izboljša s posebnim zakonom čimprej pravilnik o bratovskih skladnicah, pri čemur pa naj se predvsem upoštevajo predlogi delavstva, podani po delavski delegaciji v glavnem upravnem odboru.«

Socijalno-politične konference v Sarajevo.

Obvestilo centralnega tajništva Delavskih zbornic.

Minule dni se je vršila v Sarajevu vrsta važnih socialno-političnih sestankov. Osrednji urad za zavarovanje delavcev je priredil sestanek nekaterih komisarjev in ravnateljev Okrožnih uradov iz Bosne, ob kateri priliki je bil izdelan načrt za gradnjo in razne druge investicije v Kasindolu in v nekaterih drugih krajih na ozemlju Primorske, Drinske in Vrbaske banovine.

Pozneje se je vršila seja odbora centralnega tajništva Delavskih zbornic, na kateri se je razpravljalo o stanju v posredovalnicah dela, o pripravljalnih delih za revizijo socialne zakonodaje in odobreno je bilo poročilo delegatov o delovanju delavske delegacije na Mednarodni konferenci dela v Ženevi. Sklenjeno je bilo, da se vse konvencije Mednarodnega urada dela natisnejo ter da Delavske zbornice podpro gibanje za ustanovitev medbalkanske zveze ter se zlasti potrudijo, da se tudi raztegne na socialno-politično polje.

Vršila se je tudi anketa o stanju naše rudarske industrije in o položaju rudarskih delavcev, ki so težko prizadeti zaradi zmanjšanja produkcije v nekaterih rudnikih. Te ankete so se udeležili poleg Delavskih zbornic tudi delegati vseh organizacij rudarskega delavstva.

Določena je bila tudi konferenca vseh inšpektorjev dela z delegati ministrstva socialne politike in narodnega zdravja ter delegatov socialnega zavarovanja in Delavskih zbornic, toda bila je odgodena za kasneje.

Sodelovanja raznih konferenc sta se udeležila načelnik ministrstva socialne politike in narodnega zdravja, g. Dušan Jeremić, in inšpektor dela v Sarajevu, g. inž. Rašovani.

Med vršitvijo teh posvetovanj so obiskali Kasindol Nj. V. kralj Aleksander, pravosodni minister g. dr. Milan Srskić, minister prosvete g. Boža Maksimović in minister vojske in mornarice, general g. Stevan Hadžić, in te so prisotni predstojniki delavskega zavarovanja in Delavskih zbornic obvestili o stanju delavskega varstva in delavskega zavarovanja v naši državi. — Dr. Ž. Topalović.

Gospodarska kriza je svetovni pojav.

Izjava nemškega kanclerja Brüninga.

V petek zvečer je imel nemški državni kancler dr. Brüning na nekem zborovanju značilen govor. Z ozirom na Briandovo panevropsko noto je izvajal, da Nemčija priznava v očigled velikanske gospodarske krize, ki zavzema svetovni razmah, potrebo po najožjem zjedinjenju Evrope. Za trajno stabiliziranje gospodarskih prilik pa ne zadostujejo samo gospodarski dogovori, potrebna je tudi politična stabilizacija, ker **sedanja gospodarska kriza ne izvira samo iz gospodarskih vzrokov, temveč tudi iz politične ureditve današnje Evrope in celega sveta. Zato moramo računati z dolgotrajno gospodarsko krizo. Svetovno gospodarstvo se mora urediti tako, da se bodo cene zopet začele približevati predvojnemu nivoju. Današnja kriza ne vsebuje samo težke socijalne preobrate, temveč tudi velike politične nevarnosti.**

Italija dobi kos Afrike več.

Sporazum s Francijo.

Kljub jako sovražnemu razmerju med Francijo in Italijo, so se vendar zopet pričela pogajanja med državama. Predvsem gre za mejo med Tunisom in Tripolisom. Francozi nameravajo odstopiti Italijanom velik kos kolonije, da zadoste italijanskemu imperializmu in poplačajo Italijo za sodelovanje v svetovni vojni.

Pozdrav na pot rojakom v Ameriko.

Amerikanski izletniki odhajajo.

Prišli ste iz Amerike, da nas posetite, da posetite svoje ljube sorodnike in znance ter da si ogledate to deželo, svojo nekdanjo domovino, kako je prestala vojno in kako se ji godi in kako se razvija. Videli ste vse v prekratko odmerjenem času in marsikdo se bo težko ločil od svojcev, toda mora se ločiti, ker ga kliče življenje nazaj v najbolj razvito kapitalistično novo domovino.

Srečno pot, dragi rojaki, srečno bodočnost Vam želimo obenem s presrčnim povabilom, da se zopet vidimo!

Kratek čas Vašega bivanja med nami in ker je Vaše srce hrepenelo po prvem domu, nam sicer ni bila dana prilika, da bi se mnogo razgovarjali, zabavali in bratili med seboj. Ali v svojih srcih smo iskreno pozdravljali Vaš prihod, se veselili Vašega poseta in Vas v duhu spremljali po domovini.

Jutri odhajate. Vemo, da odhajate s težkim srcem, vemo, da se zavedate, da se vračate kot hlapec Jernej tja čez lužo ter puščate tu sebi enake rojake. Zahvaljujemo se Vam, da ste se spomnili ob tej priliki pokojnega Ivana Cankarja ter mu položili na grob krasen venec s pomembnim napisom:

Tvoja dela so Tvoj največji spomenik — Ameriški hlapci Jerneji.

S tem ste izrekli, da ste s Cankarjem enih misli in častilci njegove ideje.

Vemo, da Vam tujina, oziroma Vaša sedanja domovina, ne priznaša. Vanjo ste se morali oživeti in postati členi mogočnega naroda. Vemo pa tudi, da nas veže hlapec, hlapec Jernej. Ta hlapec je vez, ki veže nas in Vas. Vezal nas bo vedno.

V tem smislu, bratje in sestre, najprisrčnejše pozdrave na pot!

Da ostanemo ene misli in ene duše!

Grožnja z diktaturo v Rumuniji.

Spor med kraljem in predsednikom vlade radi kronanja.

Pred nekaj dnevi je že krožila vest, da pripravljajo v Rumuniji koncentracijo ali diktaturo. To vest je Rumunija sama preklicevala, sedaj pa se iznova poroča, da je nastalo med kraljem in ministrskim predsednikom Maniuom resno nasprotstvo zaradi kronanja kralja Karla, ki bi bil rad meseca septembra kronan za rumunskega kralja, če se do takrat razveljavi razporoka med njim in njegovo žene Heleno. Maniu je izjavil, da ne bi predsedoval svečanostim, ako bi se kronanje vršilo brez kraljice Helene. Posredoval je v zadevi londonski poslanik Titulescu brez uspeha. Zaraditega je pričakovati, da poda Maniu demisijo in je prav verjetno, da utegne kralj Karl s pomočjo častništva proklamirati diktaturo, zlasti, če ne bi mogel Titulescu sestaviti koncentracijske vlade. — To so skrbi; gole formalnosti, ki naj ukinejo demokratični parlamentarizem.

Camillo Prampolini, odlični socijalistični voditelj v Italiji, je pretekle dni umrl v Milani. Pokojni je bil rojen l. 1859 v Regga Emilja. Za poslanca je bil od l. 1890 do začetka fašistične diktature.

Stockholmski sklepi.

Peti kongres strokovne internacionale je važen mejnik v gibanju strokovno organiziranega delavstva.

Razpravljal in sklepal je ta kongres

o gospodarsko-političnem programu strokovnega gibanja. K temu so silile razmere, mehanizacija in koncentracija produkcije, ki se je vršila z neverjetno naglico in pognala delavstvo v defenziven položaj. S svojim gospodarskim programom pričenja sedaj Internacionala ofenzivno gospodarsko politiko. Gospodarski program je sprejet na kongresu brez kompromisov, ker vidi organizirano delavstvo njega nujnost.

Na tem mestu zaradi pretesnega prostora ni mogoče objaviti temeljite debate o tem vprašanju in celotno resolucijo. Zato priobčujemo najvažnejša dela resolucije, iz katerih je razviden pomen in namen važnega programa.

I. del.

Zahteve na internacionalnem polju.

a) **Mednarodni gospodarski biro** (urad). Strokovna internacionala zahteva, da se pri Mednarodnem uradu dela ustanovi Mednarodni gospodarski urad ob odločujočem sodelovanju organiziranega delavskega razreda. Sodelovanje med Mednarodnim gospodarskim uradom in Mednarodnim uradom dela se mora zagotoviti z medsebojnimi zastopstvi. Mednarodni gospodarski urad mora biti v zvezi (v raznih deželah, kjer že obstoje ali se imajo ustanoviti) z nacionalnimi gospodarskimi sveti, ali podobnimi nacionalnimi organizacijami.

b) **Mednarodni karteli, trusti in pogodbe.** Mednarodna zahteva, da se v korist delavcev in konsumentov izvede uspešna kontrola nad delovanjem mednarodnih trustov, kartelov in podobnih združenj. Prvi korak v tem smislu mora biti popolna javnost finančnih in drugih podrobnosti, kakor tudi javnost njih zaslužka in cen. Namen gospodarske organizacije Društva narodov mora biti, da te zahteve izvede in zasigura.

c) **Zahteva mednarodne razdelitve blaga.** Strokovna internacionala ponavlja svoje zahteve po odpravi carinskih mej, ki ovirajo ozdravljenje svetovnega gospodarstva.

Zlasti zahteva omejitev carinskega varstva v Evropi. Zahteva odpravo zabrane izvozo in uvoza blaga potom mednarodnih konvencij in potom izenačevanja po splošnih določbah trgovinskih pogodb. Ta načela se morajo sprejeti za vse, torej tudi za kolonialne dežele.

č) **Gospodarska arbitraža.** V zavesti, da so gospodarski konflikti stalna nevarnost za svetovni mir, zahteva Mednarodna strokovna zveza, da se vsi gospodarski spori, ki se ne morejo med državami rešiti mirnim potom, podvreči mednarodni arbitraži (sodstvu).

d) **Izenačenje delovnih pogojev.** Ker nizke mezde in slabi delovni pogoji povzročajo konkurenco in zapirajo trge, zahteva Mednarodna strokovna zveza sklenitev mednarodnih službenih (najemnih) pogojev za delovna razmerja potom -razvoja za ščitnih konvencij dela, potom mednarodnih konvencij o delovnem času, delavsko zavarovanje za nezaposlenost itd., ne samo iz socialno-političnih razlogov, nego še bolj kot neodložljivo gospodarsko-politično zahtevo.

e) **Valutna politika.** Mednarodna strokovna zveza zahteva popolno stabilizacijo valute kot predpogoj za ozdravljenje nacionalnega in internacionalnega gospodarstva. Zogotoviti se mora čim trdnejša stabilizacija zlata, izražena v blagu in storjenih uslugah, z namenom, da se stabilizirajo cene in s tem tudi produkcija in možnost zaposlitve.

f) **Izvedba.** Za dosego postavljenega cilja se morajo vzdrževati tesne zveze z delavskimi delegati v posvetovalnih odborih gospodarskih odsekov Društva narodov ter z upravnim odborom Mednarodnega urada dela. Največje važnosti je, da se gospodarska politika delavskih predstavnikov ureja po splošnih, mednarodnih načelih, ne da bi se v gotovih slučajih puščalo iz vidika primerno vpoštevanje razne nacionalne odnošaje in potrebe. Potrebno sodelovanje se mora doseči s periodičnimi posvetovanji med Internacionalo in zgoraj navedenimi ustanovami.

(Drugi del in konec prihodnjič.)

Gospodarska kriza.

Le enakopravnost vseh ljudi in v vsakem oziru, more dati lek za zdravljenje gospodarske krize.

Kriza v gospodarstvu ni lokalna, ni bolezen samo posameznih držav. Ves svet trpi zaradi nje. In posledice tega grozovitega zla kapitalističnega gospodarstva spravlja ves red ali nered, kakor že hočete, iz ravnovesja. Po vsem svetu iščejo zdravila za bolezen. Eni pravijo, da je delavstvo predobro plačano, eni, da je socialno skrbstvo zlo, eni, da produkcija in konsum nista organizirana, eni, da so slabe politične razmere, eni zopet, da so carinske postavke in meje nespametno urejene, enim je delovni čas prekratek. Drugih važnejših razlogov polemika skoro ne navaja. Vsi teoretiki in praktiki stoje na stališču, **da je treba gospodarstvu pomagati, in sicer z borbo proti vsemu onemu, kar služi delavstvu in delovnim slojem zato, da se rentira in množi kapital. Kapital in njih inhibitorje smatrajo za — gospodarstvo.**

Gospodarska kriza pa nima samo tega ožjega pomena. Gospodarska kriza zadeva kapital in kapitalistično gospodarstvo, zadeva pa še hujše delovne sloje in splošnost. Kapitalizem obstoja in se jači tudi v krizi, čeprav mora prebresti razne ovire, toda drugi del človeške družbe delavstvo in neposestni sloji sploh, pa ostajajo bolj in bolj zunaj te gospodarske družbe. Nezaposlenci, katerih število se radi racionalizacije in modernizacije tehnike množi, ostanejo zunaj družbe, zunaj gospodarstva. Ničesar svojega nimajo, nimajo življenja, nimajo prilike, da bi si služili kruh. Godi se jim tako, kakor gobavcu, kakor izobčenemu članu človeške družbe. Povsod jim kažejo vrata. Pognani so iz gospodarstva in družbe.

To sta dva ekstrema, ki nastajata ob današnjem reševanju »gospodarske krize«.

Za vsakogar mora biti razumljivo, da tako reševanje gospodarske krize ne more imeti ne bistvene in ne trajne vrednosti, ker se na eni strani kupiči kapital in njegove gospodarske koristi v rokah majhnega števila posameznikov, dočim postaja število izobčencev vedno večje. Vedno več je nezaposlenih, vedno več onih, ki jim povsod kažejo namesto kruha — vrata. S tem se ustvarjata dva tabora v človeški družbi, ki si numerično ne moreta biti v nikakršnem zdravem razmerju. In družba skrbi za onega, za tega pa ne.

To razmerje za današnje družabne razmere ni dobro, ker se izobčence sili k obupnim dejanjem, k novim ideologijam, in če nimajo prilike, da se izobrazijo ter nauče, kako si morajo pomagati iz zla, zavaja k anarhičnim poizkusom. Tako je propala Kitajska, tako so propale stare mogočne države.

Prepričani smo, da je današnja civilizacija na večji stopnji in da je razvoj toliko napredoval, da bi mogla in morala človeška družba računati z vsem človeštvom. **Gospodarstvo in človeštvo sta dva tako tesno spojena pojma, da šele oba tvorita celoto.** In dokler reševanje gospodarske krize ne zajame oba pojma kot celoto, tudi ne bo mogoče ozdraviti današnje gospodarske krize. Gospodarska politika bi morala torej iskati sanacijo v skrbi za celoto. In tudi naloga izobčencev nezaposlenih in vseh drugih, ki imajo sicer pravico do deleža na družbi, morajo uravnati svoje stremljenje v tem pravcu. Vsi smo člani človeške družbe in **vsi hočemo postati in ostati enakopravni v družbi.** Če to načelo zmaga, ne bo več gospodarskih kriz.

— — —

Jugoslovanska industrija proti sinaiskim dogovorom,

ker se zdi, da se hoče interese industrije žrtvovati v prid kmetijstva.

Generalni tajnik jugoslovanske industrijske zveze je objavil v beograjski »Pravdi« izjavo glede carinske unije med Jugoslavijo in Romunijo. Izjavlja, de se mu zdi, da se hoče interese industrije žrtvovati v prid kmetijstva. Najrazličnejše izjave so vznemirljive in dogovor utegne biti prenagljen. Kriza kmetijstva je splošna, ne le jugoslovanska; zato tudi ne more biti rešena z dvignenjem cen pri nas. Vprašanje se more reševati le regionelno. Za industrijo bi bilo boljše, če se dovoljujejo izvozne premije, kakor dviganje cen. S pogodbo se tudi veže vrednost, ki utegne v bodočnosti še pridobiti. Zato je unija dvomljiv pomoček za ozdravljenje kmetijskega gospodarstva.

Volilna borba v Španiji.

Socialisti odklanjajo kompromis z republikanci. — Po diktaturi zatrte stranke so se pojavile v še večjem številu.

Španski republikanci so ponudili socialistični stranki volilni kompromis. **Socialistična stranka je kompromis odklonila.** Glede skupnega nastopa bi bil mogoče šele takrat, če bi republikanske stranke svoj program definitivno določile.

Španski liberalci grof Romanones, marki Alhuicimas in Santiago Albe šele sestavljajo svoj program, predvsem vladni program, ker se nadejajo, da prevzamejo vlado pred volitvami meseca oktobra.

Po sedmih letih diktature se zopet pripravlja na volilno borbo tucate strank, ki se v tej dobi niso mogle gibati.

— — —

Italijansko-ruski odnošaji.

Fašistični slavospevi Rusiji.

Preden je bilo objavljeno, da sklepa Italija s sovjetsko Rusijo trgovinsko pogodbo, je italijanski tisk pričel pisati ugodno o ruskem sovjetskem sistemu. Preokret je zbudil precej začudenja v Srednji Evropi. Fašizem in sovjetizem sta se pobratila. To je zlasti zanimivo v kitajskem vprašanju, ker je fašistični tisk naenkrat prenehal obsojati boljševizem na Kitajskem. Sedaj pa pravi, da pogodba z Rusijo pomeni koristi za Italijo. Fašistični listi pa pišejo ob tej priliki navdušene slavospeve sklenjeni pogodbi, češ, da je fašistična Italija z pogodbo z Rusijo prešla na realno gospodarsko politiko, ki jo morajo odobriti vsi dobromisleči Italijani. Listi dalje hvalijo korektnost ruske vlade in se ne bodo spuščali v borbo proti ruskemu gospodarskemu sistemu. Italija se ni udeleževala nobene akcije proti Rusiji, ker ve, da ima Rusija surovine, ki jih Italija potrebuje. Enako simpatično je pozdravil dogovor ruski konzul v Rimu, Izidor Ljubimov, ta dogodek. On meni, da bo trgovinska pogodba med Italijo in Rusijo pospešila industrializacijo Italije in zaradi ugodnih nabavljenih surovin odprla Italiji trg v Mezopotamiji, Iraku, Siriji, Egiptu in na Balkanu.

Italija je s tem svojim korakom končno le pokazala svojo gospodarsko uvidevnost, tembolj, ker drugačnega izhoda z ozirom na bodoči razvoj ni. Naravni zakladi Rusije so pač bogastva, s katerimi mora računati ves svet. O tem ni dvoma.

Anglija in Rusija.

Ureditev trgovinskih odnošajev.

S skrbjo opazuje angleška vlada stalno naraščanje brezposelnosti, ki je doseglo v zadnjih dneh že 2 milijona oseb. Različni poskusi, kako brezposelnost omejiti, niso dosedaj pokazali zaželjenih uspehov, zato se poskuša sedaj tudi s sredstvi, ki so se do pred kratkim zdela še nesprejemljiva. Eno od teh je zopetna vpostavitev trgovskih odnošajev z Rusijo, proti kateremu sedaj tudi konservativci ne nastopajo več s prejšnjo rigroznostjo. V spodnji zbornici je državni tajnik Dalton poročal o tem vprašanju. Če se bo na jesenski konferenci o ruskih obveznostih napram Vel. Britaniji izkazalo, da žele sovjeti pametno ureditev tega vprašanja, bodo londonski gospodarski krogi radevolje sprejeli ruske pogoje. Že pred to konferenco, ki se ima vršiti 2. oktobra, se pa lahko dela na predpripravah. Angleški izvoz v Sovjetsko Unijo je v zadnjih dveh mesecih do 30. junija dosegel vrednost 3,260.000 funtov šterlingov napram 1,980.000 f. šterlingov ob istem času lanskega leta.

Vstaja v severozapadni Indiji.

Pleme Afridi oblega Pešavar.

V severozapadni Indiji je nastala vstaja, kakor poročajo iz Londona. Afridi so obkolili mesto Pešavar in ga vedno v večjem številu oblegali. Angleška vojaška postaja se nahaja zunaj mesta in so jo zagradili z bodečo žico. Prve dni so se prebivalci branili. Ko je pa bil naval vedno večji, so pričeli Angleži bombardirati dne 6. t. m. Afride z bombami in so vrgli iz zrakoplovok v enem samem dnevu 6000 bomb. Uporniki pa najbrže še ne bodo odnehali.

* * *

Kakor kaže, se je cela Azija zarotila proti Angležem. Turki groze njihovi prijateljici Perziji, arabski nacijonalisti dvigajo glave proti njihovemu klijentu kralju Feisalu, v Indiji vse vseprek vre in sedaj je še njihov varovanec Nadir Kan, glavar Afganije, v nevarnosti. Bojevito pleme Afridov iz severozapadnega kota Indije, ob meji Afganistana, se upira in najbrže s pomočjo neke sosedne velesile (Rusije?) ogroža na eni strani Nadir Kana, na drugi pa napadajo indijsko mesto Pešavar in napravljajo angleški posadki obilo skrbi.

Vojna med Turčijo in Perzijo?

Kurdi so razkačili Turke.

Turčija je ob zasledovanju Kurdov prekoračila perzijsko mejo. Perzija je vložila zaraditega protest, ki ga je Turčija zavrnila in zahtevala od Perzije še kos ozemlja ob gorovju Ararat, kar je Perzija odklonila. Turčija namerava enostavno zasesti zahtevano ozemlje. Vojaške čete so na obeh stranek pripravljene. Ruski poslanik v Turčiji posreduje in predlaga, da naj Turčija odstopi za to ozemlje pas zemlje bolj južno. Položaj je tak, da je neverjetno, da bi mlada Turčija popustila v svoji zahtevi.

Opozorilo cenj. čitateljem! Zaradi obilo gradiva je moral v današnji številki podlistek izostati.

Razpečava v kraljevini Jugoslaviji
Fran Ks. Lešnik, Maribor, Cankarjeva ul. 26.

Doma in po svetu.

Cankarjev spomenik na Vrhniki. V nedeljo so odkrili na Vrhniki pisatelju Ivanu Cankarju spomenik. Zbirali so denar nad deset let in velik del so prispevali temu spomeniku ameriški rojaki, ki so videli v Cankarju duševnega velikana, ostrega kritika družabnega reda in družabnih običajev. Ivan Cankar je bil v občevanju navadno jako osoren človek, bister kritik, ki je prav posebno ločil iskrenost od neiskrenosti. Zabaval in kramljal je z otroci rad in po otroško, ker je vedel, da otrok ne pozna neiskrenosti, naučene etike in morale, s katero bi prikrival svoje misli in svoje občutke. Neusmiljen pa je bil Ivan Cankar s hinavci in demagogi, ki najmanjše krivice v tem pogledu ni mogel nikdar pozabiti. Ivan Cankar zaraditega v življenju ni imel mnogo prijateljev. Vse stranke, razen socialno demokratične, so mu bile sovražne in ostre kritike in zaničevanje so objavljali njih listi in revije. Pesimist je, črnogled je, ni umetnik. Tako so govorili in pisali, dasi najdemo v Cankarjevih spisih same lepe nauke, same globoke misli. In ostra kritika družabnega življenja, ki se nahaja v Cankarjevih spisih, kaj je bilo to drugega kakor velika misel, da bodi ta-le narod vsaj pošten, socijalen, kakor zahteva načelo človeške enakopravnosti. Cankar se je pa ipak uveljavil. Umrl je in spomenik so mu postavili tam na Vrhniki. In meščanski listi so zapeli vsi od kraja slavo Cankarju in njegovemu spomeniku. Kolone in kolone slavospevov čitamo. Toda, če se vprašamo, ali je Cankarjev nauk kaj poboljšal nekdanjo »javno moralo«? Tedaj ne vemo, kaj bi odgovorili. Ali bi Cankar molčal danes, če bi še živel? Ali ne bi ga ta morala še bolj zabolela; ali ne bi morda napisal v svoji srčni užaljenosti še hujšo satiro, ki bi izzvala nanj kopo psovk in kletvic? Kdo ve?

Bat'a, tovarna čevljev v Jugoslaviji. V državi se mudi zastopnik tovarne čevljev Bat'a. Zastopnik išče primeren prostor za ustanovitev tovarne v Jugoslaviji, in sicer v Bosni in Hercegovini ali v Srbiji, eventualno v Vojvodini. Proti ustanovitvi take tovarne se upirajo čevljarski mojstri, ki jih je v državi okoli 15.000 s 45.000 pomočniki in delavci. Protest je vložil predsednik društva čevljarskih mojstrov v Beogradu. Proti ustanovitvi tovarne so tudi nekateri industrijski krogi. V Jugoslavijo se danes uvaža na leto 65 milijonov čevljev, kar je očividno preveč. Na drugi strani so pa socijalne razmere v čevljarski in usnjarski stroki pri nas jako slabe. Tudi tovarna Bat'a je znana, da svoje delavce jako slabo plačuje, tako, da od te nove firme ni pričakovati izboljšanja. Kakršne so pa cene čevljem, bi morale biti v teh strokah najboljše socijalne razmere.

Še tri nove škofije dobimo v Jugoslaviji. Na evharističnem kongresu v Zagrebu bodo imeli jugoslovanski škofi konferenco, na kateri sklenejo, da se ustanove za Banat, Bačko in Dalmacijo nove samostojne škofije. Razpravljali bodo pa tudi o konkordatu, ki ga še niso mogli spraviti pod streho.

Zasebne posredovalnice za službe. Ministrstvo socijalne politike je izdalo odlok, da se morajo ukiniti do 31. junija 1931 vse zasebne posredovalnice za službe povsod, kjer obstoje državne borze dela ali njih podružnice. Kjer ni borz dela in so posredovalnice potrebne, se smejo z dovoljenjem banske uprave osnovati zasebne posredovalnice za službe.

Zgodovinske učne knjige hočejo popraviti. Kdor čita zgodovino in jo zna kritično presojati, mora priznati, da je le malo zgodovinarjev, ki bi jo pisali objektivno resnično. Še bolj je pa pojačena zgodovina v šolskih knjigah, na katere ima vpliv politika, verstvo ali sistem vladavine. Taka zgodovina je prikrojena naziranju dotičnikov in je mnogo resnice potvorjene v njej. Mednarodni odbor za zgodovinsko znanost, v katerem so zastopani zgodovinarji štiridesetih držav, je sklenil, da izloči zgodovinske laži iz vseh šolskih knjig. Ustanovili so poseben šolski odsek (predsednik Francoz, profesor Glotz), ki bo pregledal najprej vse ljudskošolske in potem srednješolske knjige in druge. Odboru priključene dežele so se zavezale, da bodo mednarodni kritiki takoj ustregle.

*

Dr. Schober in Heimwehr. Izgleda, kakor da je med kanclerjem Schobrom in Heimwehri prišlo do izmirjenja in sporazuma v tem smislu, da bodo pri prihodnjih volitvah Heimwehri podpirali meščanske stranke proti socijalistom in ne bodo postavili posebne kandidatne liste. V zvezi s tem se govori, da bo vlada preklicala izgon Pabsta.

Strahovita beda na Madžarskem. Na Madžarskem se je udomačila navada, da nezaposlenci odrinejo kar v Budimpešto, da tam povedo svoje gorje in intervenirajo, če jih policija prej ne razžene. V velikem siromaštvu se nahajajo madžarski delavci in nameščenci, toda še vedno upajo, da jih bodo magnati rešili bede. Ti siromaki v nekem kraju so bili tako naivni, da so prosili oblast za dovoljenje, da bi smeli 24 ur pleniti trgovine. Toda ta dežela največjih bogatinov ne sliši klicev in ne vidi bede. Nezaposlenost vlada tudi na Madžarskem. V Budimpešti je 450.000 nezaposlenih prijavljenih. In kaj zaslužijo v poslu ti ljudje? Po 1000 do 1500 Din na mesec in tresejo se, da ne izgube še te službe. Grozno socijalno gorje vlada tam; tako poročajo jugoslovanski listi. Seveda so enake razmere tudi pri nas. Pri nas se začenjajo plače s 500 Din in gredo do 2000 Din. Povprečna plača pa ne znaša niti 1200 Din. Kako naj stanujejo in žive delavci in nameščenci pri nas. Ne vidimo pač bruna!

Položaj v Hankovu. Iz Londona se poroča, da je Kitajska nacijonalna vlada proglasila nad Hankovom obsedno stanje. Veliko število upornih kmetov, med njimi mnogo žensk, je bilo postavljenih pred sodišče. Po poročilih kitajskih listov, je nankinška vlada nezadovoljna z vmešavanjem Angležev in Amerikancev v boje pri Čangši. Svojima poslanikoma v Londonu in Washingtonu je naročila, da **protestirata** proti temu vmešavanju. Čete upornih kmetov, ki so zasedle Čangšo, so baje pomorile 6000 kitajskih trgovcev, njih premoženje so pa razdelili med revno ljudstvo, češ, da po vsej pravici njemu, pripada, ker mu je bilo ugrabljeno. — Guvernerju v Hankovu so »rdeči« poslali pismo s pozivom, da jim takoj izplača 100.000 dolarjev, sicer bodo vkorakali v mesto. Trije polki vladne vojske so prestopili k »rdečim« upornim kmetom. Položaj je slej ko prej resen.

Grozovite obsodbe upornikov v francoski Indokini. Kazenska komisija je izrekla obsodbo proti upornim Anamitom v Indokini. 12 oseb je bilo zaradi umora oziroma sokrivde obsojenih na smrt, 11 na dosmrtno prisilno delo, 114 oseb v pregnanstvo in 9 na zaporno kazen.

Delavske delegacije v Rusiji. Z ozirom na nasprotujoče vesti o ruski gospodarski politiki, je povabila Rusija delavske delegacije v Rusijo, da si rusko gospodarstvo ogledajo. Delegacije pošljejo oziroma so poslali iz Nemčije, Skandinavske in Anglije. Dne 15. avgusta se te delegacije sestanejo v Moskvi. Kakšen namen sicer imajo te delegacije, nam ni znano in radovedni smo, če bodo imele priliko, da se o dejanskem stanju same in temeljito prepričajo. Če drugega ne, vsaj nekaj več jasnosti prineso v Evropo.

Rusko časopisje pod strogo kontrolo. V Rusiji smejo izhajati samo listi komunistične stranke. Sedaj se izvede popolna centralizacija izdajanja časopisja pod absolutnim nadzorstvom države. Vodja časopisne unije bo Kalatov.

*

Konflikt v avstrijski tiskarski industriji poravnan. Nevarnost splošne stavke tiskarjev je odstranjena, ker se je dosegla s podjetniki pogodba v tem smislu, da se podaljša obstoječa kolektivna pogodba za dobo enega leta.

Naraščanje brezposelnosti tudi v Nemčiji. Število registriranih brezposelnih, ki prejemajo brezposelno podporo, je točasno 1,900.000, za 1 milijon več kakor ob istem času prošlega leta.

Specijalisti za Rusijo. Kakor poroča moskovska »Pravda«, je vodstvo sovjetske zveze jeklene in železne industrije »Stal« najelo v Nemčiji 200 inženerjev in 100 delavcev-profesionistov za nastop službe v sovjetskih jeklarnah in železarnah, in je podpisalo z njimi dolgoročne pogodbe.

Velemesto Newyork. Mesto Newyork v Zedinjenih državah ima 9 milijonov 857.882 prebivalcev. Doslej največje mesto London je zaostalo za Newyorkom za nad dva milijona prebivalcev. Silen porast Newyorka se je izvršil v zadnjih desetih letih. Newyork sam ima torej toliko prebivalcev kakor deset dravskih banovin.

Borec za prohibicijo — tihotapec alkohola. V Ameriki ne smejo pridelovati alkoholnih pijač. Delajo pa te pijače doma in jih pridno pijejo. Vendar je tihotapstvo z alkoholnimi pijačami prav dobičkanosen posel, s katerim se je bavil tudi borec za prohibicijo poslanec Herrick. V soboto so pa aretirali tega gromovnika za abstinenco, ker so našli v njegovi vili celo tovarno za špirit in velike zaloge alkoholnih pijač. Sam je rekel, da je zaslužil milijone.

* * *

Tudi pogrebni zavodi preživljajo krizo. Čehoslovaški pogrebni zavodi se pritožujejo, da vsled naraščajoče gospodarske krize začenja občinstvo tudi pri pogrebih štediti in naroča najcenejše pogrebne razrede. Pompozni kondukti postajajo vedno bolj redki.

Iz uredništva. Prihodnja številka našega lista bo izšla vsled praznika en dan prej kot običajno.

Svilenkaste bujne lase daje
ELIDA SHAMPOO

Maribor bo blokiran s srednjeveškimi mitnicami.

Koliko bo pravzaprav donašala užitnina? — Večina mariborskega občinskega sveta je odklonila predlog za uvedbo doklade na dohodnino.

Iz poročil o seji mariborskega občinskega sveta z dne 5. avg. je razvidno, da je bil končno vendarle sprejet predlog — večine, da se uvede tisti nesrečni davek, ki so ga sedanji predlagatelji pred petimi leti imenovali »roparski« davek, t. j. užitnina. Vse na svetu se izpreminja in tudi ljudje se izpreminjajo: kar so včeraj še preklinjali, to danes blagoslavljajo. Delavskim zastopnikom ta davščina nikoli ni bila simpatična in je tudi nikoli predlagali ne bi, če bi imeli popolno avtonomijo, kot jo ima n. pr. Dunaj, kajti delavstvo je že od nekdaj za uvedbo direktnih davkov s pravično progresijo. Če bi se bila v Mariboru l. 1923 uvedla užitnina, tedaj bi se bili dohodki porabili predvsem za zgradbo stanovanj, ker se takrat ni moglo dobiti nobenih posojil, med tem ko zgradbe niso bile še tako drage kot so postale pozneje, bi se bilo dalo vsaj dober del stanovanjskih hiš zgraditi iz tekočih sredstev in mestna občina bi ne bila s posojili tako obremenjena kot je danes, saj ima nad 60 mlijonov dinarjev dolga, za katerega je treba plačevati še vedno 8 in 9-odstotne obresti. Ponavljamo, da bi bilo prebivalstvo tedaj, ko je še bilo življenje v Mariboru razmeroma poceni, mnogo lažje prenašalo tako obremenitev, kot jo bo danes. Poleg tega pa bo vse dohodke te davščine požrla uprava, ne da bi prebivalstvo kaj od tega imelo.

Kolikšni bodo dohodki?

Po nekem proračunu, ki ga je sestavilo mestno knjigovodstvo, bi znašali:

letni dohodki 4.5 milijona Din,
in stroški 1.5 milijona Din.

Razen tega bi pa še odpadlo nad 900.000 Din sedanjih dohodkov, in sicer bi odpadla tovorninska davščina, ki nosi letno 600.000 Din in tržnina s 300.000 Din. Torej bi ostalo čistega samo 2.1 milijona Din, tedaj še nekaj manj kot 50 odstotkov. Seveda, da ni imelo mestno knjigovodstvo nobene zanesljive podlage za postavitev gornjega proračuna, ampak je računalo s **tarifo ljubljanskega uvozninskega davka** na podlagi števila prebivalstva. To pa nikakor ne more biti merodajno, kajti Maribor **ni** Ljubljana. Ljubljana je centrum banovine, je sedež skoraj vseh oblasti, sedež bank in najrazličnejših zavodov ter shajališče tujcev, kjer se neprimerno mnogo več troši, kot v Mariboru, ki je po ukinitvi oblasti ter finančne direkcije, popolnoma obubožal. Prebivalstvo Maribora sestoji v veliki meri iz obrtnikov ter tovarniških delavcev in železničarjev, ki so dandanes najslabše plačani element. Vsled tega more biti gornji proračun samo še **neugodnejši**, ako je bil isti računan na razmerju števila prebivalstva. Mariborske mestne finance pa bodo še mnogo neugodnejše kot se to predvideva in bo deficit že pri prihodnjem proračunu znašal gotovo nad 5 milijonov dinarjev, ki ga ne bo mogoče kriti z dvema milijonoma, ki bi ju nesla užitnina po ljubljanski tarifi, marveč bo treba to tarifo **podvojiti, če ne potrojiti.** Ali pa bo to naše prebivalstvo pri sedanji draginji to preneslo, je drugo vprašanje. Gostaščina bo seveda odpadla, toda pri sedanjih razmerah **ni** niti misliti, da bi to prišlo v prid najemnikom, marveč bodo od tega imeli profite hišni posestniki. Zato bi bil sedaj bolj kot kdaj umesten davek na **dohodarino.** Tega pa je **večina občinskega sveta odklonila.** Ako se bo tedaj užitnino v taki meri priškrnilo, da bo sama krila celokupen občinski primanjkljaj, tedaj bodo prebivalci našega mesta to pošteno občutili, kajti ta davek bo moral biti pri nas tako visok, da bo prekašal **vse slične davščine v naši državi.** Odločno svarimo pred takšnim eksperimentom!

K odkritju Cankarjevega spomenika.

»S Cankarjevim spomenikom se bomo Vrhničani postavili, mar ne?...«
(»Slovenski Narod«, 8. avg. 1930.)

K desetletnici Cankarjeve smrti, decembra 1928, smo priobčili v našem listu pesem slovenskega delavca »Cankarju«. Ker še ni nič izgubila na svoji aktualnosti, jo ob priliki odkritja prvega Cankarjevega spomenika ponatiskujemo:

Cankarju
(ob deseti obletnici smrti).

Prerano si zapustil to dolino šentflorjansko,
a mislim, da je bilo prav tako;
če kakor mi, bi danes skrušen ves,
po samostansko
molčáti moral, bi razočaran bil hudo.
Dni tiste je navdušenje najvišje valovalo
med nami, kot da priromali »Za križem« smo na cilj,
in tvoje plemenito srce se je tiho radovalo
ob upanju, da je tvoj glas resnico iz sná vzbudil.
vdrl.
Če slutil bi, kdo vse Ti bode slavospeve pel,
pero bi svoje z gnusom že ob prvi vrsti strl.
Le po zunanjosti Te sodijo filistri, rodoljubi,
se divijo le pesniškemu, cankarjanskemu jeziku.
Spoznati duše Tvoje pa ne znajo in se jim ne ljubi,
kadé Ti kakor pozlačenemu, a mrtvemu maliku.
Spet rodoljub po blatu »Belo krizantemo« išče
in skuša si pripeti jo na novoskrojen frak;
Tvoj rdeči nagelj je pa vrgel na smetišče,
kjer ga pobere včasih še kak siromak.
Brezupja noč nas spet če zagrniti,
v njem Ti si svetla nam »Podoba 'z sanj«,
brezdomovinci mi, ji hočemo slediti,
dokler se »Hlapec Jernej« ne vzbudi v Pravice dan.

ČITAJTE „DELAVSKO POLITIKO" NAROČA SE V MARIBOR POŠTNI PREDAL 22

V Pragi imajo zopet nov vojaški škandal. Komaj so enega likvidirali z oprostitvijo vojaškega višjega zdravnika ter pisatelja Dvořaka, že se je pojavil nov škandal v vojaški upravi v Pragi. V praški družbi zelo ugleden in visokospoštovani štabni kapetan Jan Igor Jareš, namestnik šefa v likvidaturi za vojaške pokojnine je bil aretiran radi sleparij, ki jih je uganjal v tem uradu. Likvidatura izplača mesečno okroglo 21 milijonov Kč na penzijah. Ako se n. pr. nekomu pokojnina ne more dostaviti, tedaj se denar vrne v roke namestnika šefa likvidature. Ta pa je bil mojster za ponarejanje tujih podpisov. Začel je sestavljati fingirane nakaznice ter ponarejati podpise in sicer na tako mojsterski način, da so prizadeti sami morali iste priznati kot pristne. Na sled pa so mu prišli vsled tega, ker je bila neka uradnica v času, ko je ponaredil njen podpis, na dopustu. Jareš je na ta način zaslužil lepe vsote.

Dvaindvajset morilk svojih soprogov se trenutno nahaja v sodni preiskavi v pariškem zaporu St. Lazare. Od teh jih je 18 obtoženih, da so svoje može ustrelile, tri, da so jih zabodle in ena, da je svojega soproga enostavno pobila na tla. Kaznilniški zdravnik dr. Bizard pripisuje krivdo naraščanju družinskih umorov pariškim porotnikom, ki z morilkami preveč blago postopajo, potem pa javnosti, ki vsako tako žensko pred procesi poveličuje in slednjič, ker v Franciji lahko vsakdo pride do revolverja. Neki avstrijski list pa dvomi o teh trditvah dr. Bizarda in meni, da so naraščanju umorov med zakonci v veliki meri krivi zastareli zakoni, ki silijo ljudi živeti v zakonu, čeprav silijo narazen. Ako bi bila mogoča ločitev zakona, bi taki zločini gotovo izostali.

Nemške ekskurzije v sovjetsko Rusijo. Zanimivo je opazovati, kako ob času, ko se še večina ostalih držav zadržuje napram Rusiji zelo rezervirano, pasivno in deloma tudi sovražno, skušajo Nemci ta položaj na vse načine izkoristiti in stopiti z Rusijo v čim tesnejše stike. Nele, da se je po rapallski pogodbi vstvarilo med obema vladama normalne politične in gospodarske razmere, je tudi interes zasebnega življa v povojni Nemčiji za Rusijo že presegel razmere pred vojno, zlasti na gospodarskem in kulturnem polju. Tako imamo v Nemčiji več zasebnih potovalnih družb za organiziranje potovanj v inozemstvo. Nekatera se bavijo špecijelno z organiziranjem krajših ali daljših izletov v Rusijo. Za 350 do 400 mark si privoščiš lahko dvotedensko potovanje v Moskvo in Leningrad. Vračunana je vožnja, vizum, prehrana, prenočišča v hotelih, vodnik in tolmač, obiski gledališč itd.

Najbogatejši mož Švedske, ki mu tudi vsak Jugoslovan mora plačevati svoj tribut, je kralj vžigalic, Ivar Kreuger. Ima 32 milijonov dinarjev osebnih dohodkov letno. Njegov vžigalični trust, ki izkorišča tudi našo vžigalično industrijo, pa donaša letno 700 milijonov dinarjev čistega dobička. Tovarniški stroški za 1 škatljo vžigalic so samo 18 para.

Milijarder Henrik Ford pride v Evropo. Ford pride meseca septembra v Köln, kjer bo pregledal svojo novo tovarno. V Kölnu se bo mudil nekaj dni. Nato odide v Oberammergau, kjer si tudi on hoče ogledati znane pasijonske igre. Obiskal bo Anglijo, Nemčijo, Francijo in Švico.

Sodnik Lyuč. V Marionu, Ohio, U. S. A., sta se dva zamorca sporekla z nekim belcem in njegovo spremljevalko, sledil je pretep, v katerm je bil belec ubit. Zamorca sta bila aretirana in odvedena v zapore. Ko pa se je vest o uboju raznesla, je velika množica ljudi napadla zapore, se polastila zamorcev, ju odvedla iz celic, ter ju na trgu neusmiljeno pretepla in nazadnje obesila na najbližje drevo.

Maribor.

Mariborski otok in baverska vzpenjača na Zugspitze. Kaj pa imata ta dva skupnega? O, pač: Ko so gradili mestno kopališče na Felberjevem otoku, se je proračun za to zgradbo od meseca do meseca zviševal. Pa nič ne de: Gospodje so vzeli svinčnik in so začeli računati ter so dejali: »Dnevni obisk kopališča bo tale: ob delavnikih 1500, ob praznikih pa 3000 oseb.« Potem pa so še tarif malo zaokrožili navzgor in rentabiliteta je bila dosežena. Nekaj popolnoma sličnega se je dogodilo letos na Bavarskem, kjer je dežela zgradila takozvano »Zugspitzbahn«, računajoč, da se bo vozilo po železnici vsako uro 600 turistov, torej dnevno 8000 do 9000 potnikov. Sedaj pa se je izkazalo, da se jih vozi dnevno komaj 100! Ker imajo kakor znano tudi Avstrijci železnico na Zugspitze, se vozijo turisti raje po tej, ker je cenejša in lepša. Morda bo to privedlo bavarsko vlado in mariborsko mestno občino do tega, da bosta revidirali tarife.

I. del. kolesarsko osrednje društvo za Slovenijo in podružnica Studenci priredita skupno dne 17. avg. t. l. **veliko medklubsko dirko** centrale za prvenstvo Dravske banovine in **jubilejno dirko** podružnice Studenci, ki obhaja tega dne svojo **ustanovitveno proslavo.** Start ob 6. uri zjutraj na Koroški cesti, km 1. Cilj istotam. Obratna točka km 41 pri Marenbergu. Skupna vožnja senjor skup. 80 km. Junijor skup. 30 km. Po dirki v gostilni Klemenčak, Studenci **koncert** in razdelitev nagrad. Popoldne ob 15. uri **velika ljudska veselica.** V soboto, dne 16. avgusta ob 20. uri **veliki koncert** tudi pri Klemenčaku. Sodelujejo delavska pevska društva in pekrska godba. Vstopnina vsikdar Din 3.—. Za obilno udeležbo se priporoča **odbor.**

Mestno kopališče bo od 18. avg. do 1. sept. radi snaženja parnega kotla in popravil zaprto.

Mežica.

Nočni izlet na Peco. Delavsko društvo »Svoboda«, podružnica Mežica priredi v četrtek, dne 14. t. m. nočni izlet na Peco. Zbirališče pred Konzumnim društvom. Odhod iz Mežice točno ob 9. uri zvečer. Vljudno vabimo vse naše prijatelje, da se ga v čim večjem številu udeležijo.

Delavsko glasbeno društvo »Zarja« v Ljubljani

je ustanovilo

glasbeno šolo.

S tem hoče nuditi delavstvu možnost, da se glasbeno izobrazi vsak, **ki** čuti potrebo do glasbe.

Preskrbljeno je za prvovrstne učitelje. Pouk se začne s 1. oktobrom 1930 in bo dnevno od 17. (5.) ure do pol 20. (pol 8.) ure.

Vabimo Vas, delavci in nameščenci, **priglasite se in vpišite tudi svoje sinove najpozneje do 1. septembra v pisarni »Zarje«,** Delavska zbornica, I. nadstropje. **Odbor.**

GRAŠKI VELESEJEM

od 30. avgusta do 7. septembra 1930

Živinska razstava od 30. avgusta do 2. sept.

Vinska in sadjarska razstava od 30. avg. do 7. sept. 1930

Splošna blagovna razstava. Veliki zabavni park.

Velesejmske legitimacije prodaja glavno zastopstvo Graškega velesejma: Bančna poslovalnica BEŽJAK, Maribor, Gosposka ulica 25; vse potovalne pisarne, kakor tudi vsi denarni zavodi. Sejmska legitimacija velja kot avstrijski vizum, vsled česar obiskovalec sejma ne potrebuje posebnega vizuma. Obiskovalci velesejma uživajo na jugoslovanskih, kakor tudi avstrijskih železnicah 25% popust. Dalje dobi vsak obiskovalec 4 brezplačne vstopnice za Joaneum, Neues Museum, Landeszeughaus in Volkskundemuseum ter 25% popust v vseh gledališčih proti predložitvi sejmske izkaznice.

Velesejmska legitimacija stane samo 20 Din.

MALA NAZNANILA.

Elektrotehnična delavnica

PRATTES & TRABI,

Maribor, Vodnikov trg št. 3.

Popravila vseh vrst električnih strojev in aparatov, novo ovijanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulantna postrežba, zmerne cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamostrojev.

Poceni ure, zlatnino in srebrnino ter vsa v to stroko spadajoča popravila pri

Albertu Eccarius

urar, Maribor, Slomškov trg 5

D. ROSINA

Maribor, Vetrinjska ulica 26

nudi najugodneje nogavice, rokavice, čevlje, razne drobnine, vrvi, špago, papir, šolske potrebščine parfumerijo, košare, igrače i. t. d.

ČITAJTE!

novo izišlo, socijalno dramo Rudolfa Golouha

KRIZA.

Naroča se pri upravi »Delavske Politike« v Mariboru, Ruška cesta 5. Vsaka naša knjižnica, vsak naš čitatelj mora naročiti to našo najboljšo socijalno dramo.

LIPUŠ IGNAZ

mehanična delavnica za šivalne stroje in kolesa izdelava prvovrstna po najnižjih cenah.

MARIBOR, KOROŠKA CESTA 90.

Vsi letni naročniki dobe **zastonj**

14 karatno originalno amerikansko

zlato nalivno pero

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled **„Radio" welt".** Naroča se Administration der „Radiowelt" Wien I, Pestalozzigasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

V tekstilnem bazarju

Vetrinjska ulica št. 15

Maribor

se dobi pristno angleško sukno za obleke, plašče, svilo, platno itd. po najnižjih cenah. -- Oglejte si izložbe.

Vulkaniziranje

Gumiji za avtomobile, kolesa, snežne čevlje, galoše itd. se sprejemajo v popravilo po solidnih cenah.

PETELIN, Maribor, Glavni trg 4.

Knjigoveznico

Ljudske tiskarne v Mariboru toplo priporočamo vsakomur!

Veže trgovske knjige, revije, knjige za zasebnike, knjižnice itd. po zmerni ceni in v lepi ter solidni izpeljavi!

Maribor, Sodna ulica 20

STAVBENA, KONZUMNA IN GOSTILNIŠKA ZADRUGA

„DELAVSKI DOM"

V TRBOVLJAH R. Z. Z O. Z.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po čistih 8% od dne vloge do dne dviga. Ima 3 prodajalne, 2 v Trbovljah, 1 v Senovu pri Rajhenburgu. Član te zadruge lahko postane vsak, ki vplača delež in vpisnino, delež znaša 50 D, vpisnina 2·50 D

NAČELSTVO.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarne v Mariboru. - Telefon štev. 2324.

Tiska: Ljudska tiskarna d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru. — Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru.